

วิวัฒนาการ ของความร่วมมือส่วนภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตามที่ได้เห็นแล้วว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ นั้น นอกจากประเทศใดจะดำเนินการ โดยลำพังแล้วก็ยังมีหนทางปฏิบัติอีก ๓ ประการคือ ๑. การได้รับความช่วยเหลือของต่างประเทศ ๒. การร่วมมือกันในการพัฒนาโดยมีสหประชาชาติเป็นหลัก ๓. การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจประจำภูมิภาค การรวมกลุ่มกันนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในอันที่จะเสริมสร้างกำลังทางเศรษฐกิจของตน การที่ประเทศใดจะตั้งหน้าแต่ที่จะขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศตลอดไป โดยตนเองไม่พยายามหาทางพึ่งตนเองย่อมเป็นการเสี่ยงภัยมาก เพราะการที่ประเทศภายนอกจะสนใจและให้ความช่วยเหลือนั้นเป็นธรรมดาอยู่เองที่เขาจะคงเพ่งเล็งถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับในภายหลังด้วย และย่อมมีผลทางการเมืองเข้ามาพัวพันด้วยเสมอ การที่ตั้งหน้าแต่จะพึ่งชาติอื่นอยู่ไปเปรียบเหมือนการยืมจมูกผู้อื่นมาหายใจ หากเขาเกิดคิดจุกเมื่อใด เราก็จะลำบากไปด้วย เมื่อใดมีสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศที่ให้ความช่วยเหลือเปลี่ยนแปลงไป การให้ความช่วยเหลือก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ฉะนั้น จึงเห็นว่าการพึ่งผู้อื่นนอกจากจะเป็นการไม่แน่นอนแล้ว ยังเท่ากันไม่เป็นการแสดงความสามารถหรือเกียรติภูมิของคนด้วย การรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศควรกระทำในเมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น และควรเป็นไปในห้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ทรายาคือที่ชาติคนมีฐานะพอที่จะดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ

ของตนเองได้ เมื่อนั้นเราก็ควรลดการขอความช่วยเหลือลง สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งสหประชาชาติเป็ตลัคนั้น โดยหลักการแล้วนับว่าคิบัง และไค้นำคุณประโยชน์มาสู่ ประเทศต่าง ๆ มาก และโดยที่สหประชาชาติมีภารกิจที่จะต้องช่วยเหลือประเทศสมาชิก ที่ต้องการความช่วยเหลือมากมายหลายสิบประเทศ การช่วยเหลือให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ให้เพียงพอกับความต้องการย่อมเป็นการยาก อีกทั้งการดำเนินงานของสหประชาชาติก็ มุ่งไปในการประชุมปรึกษาหารือ ศึกษารวบรวมข้อมูลและพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ หากคอยแต่จะรับความช่วยเหลือจากองค์การโลกลนี้ ฝ่ายเดียว จะเป็นการยากที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจของคนให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้ ส่วนการที่ประเทศต่าง ๆ รวมกลุ่มกันในทางเศรษฐกิจ เช่น การจัดตั้งองค์การตลาดร่วม ยุโรป นับว่าเป็นความคิดที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจก้าวหน้าไปไค้ก็ ประเทศสมาชิก องค์การตลาดร่วมยุโรปได้ประสบผลสำเร็จเป็นอันมาก ในทิศณะทางเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศนับว่ากลุ่มตลาดร่วมเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่ซื้อขายสินค้ารายใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในโลก

การที่ประเทศต่าง ๆ สามารถรวมกลุ่มการค้ากันไค้ทำนองนี้ ย่อมเป็น ประโยชน์อย่างบัง เมื่อมองดูเอเซียตะวันออกเจียงไค้ของเราแล้ว จะเห็นไค้ว่าทุก ประเทศเป็นประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น ประเทศเหล่านี้มีความต้องการอย่างรีบคั่วนใน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม เพื่อเพิ่มพูนรายได้ของประชาชาติ และยกระดับมาตรฐานการ ครองชีพให้สูงขึ้น จึงเป็นการสมควรที่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้จะได้รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ขึ้นมาบ้าง แต่ก่อนที่จจะกล่าวถึงสถานการณ์ทั่วไปของภูมิภาคนี้ ไค้ขอกล่าวถึงเหตุผลที่ ว่าควับความร่วมมือส่วนภูมิภาคพอสังเขปคั้งนี้

ทฤษฎีว่าด้วยความร่วมมือส่วนภูมิภาค

ในสมัยศึกกำบรวรท์เมื่อก่อนมาไกลแล้ว มนุษย์จะหนีบอาวุธขึ้นต่อสู้กับ ศัตรูโดยลำพัง แต่เมื่อสังคมค่อย ๆ เจริญขึ้น มนุษย์ก็รู้จักรวมกำลังกันเพื่อนบ้าน ซึ่ง กางก็มีอาวุธของคนไวสู้เมื่อก่อน มนุษย์จึงได้รู้คิดขึ้นว่า จะมีความมั่นคงปลอดภัยมากขึ้น ถ้าคนและเพื่อนบ้านมารวมกำลังทัพ กำลังกาบกันเสีย จึงกำหนดให้ถูและรักษากลุ่มชน เหมือนคำวาทิตกษณหมายและความเป็นระ เบียบ เรียบร้อยก่อนที่จะมีเหตุร้ายเกิดขึ้น ซาคีต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกับกลุ่มชน ตลอดเวลาที่ล่วงมาหลาย ๆ ร้อยปี ได้มีวิวัฒนาการ รวมกำลังพันธมิตรระหว่างชาติ บางครั้งก็เพื่อก่อสงครามขึ้น หรือบางครั้งก็เพื่อเจรจา สันติภาพ วิวัฒนาการดังกล่าวนำไปสู่แนวทัศนะที่ว่า เสถียรภาพและความสงบสุขจะขึ้นอยู่กับ ได้ก็ต่อเมื่อซาคีต่าง ๆ รวมกำลังกันได้เป็นปึกแผ่น

การจับขบวนการแห่งความมั่นคงร่วมกันหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้น นับว่าเป็นก้าวที่สำคัญในประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเผชิญหน้า ระหว่างฝ่ายโลกเสรีกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ การเติบระบบอาณานิคมและการมีรัฐใหม่ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางควานวิทยาศาสตร์ และสื่อสารมวลชน ก่อให้เกิดการจับคัง องค์การระหว่างประเทศจำนวนมาก กล่าวได้ว่าปัญหาองค์การระหว่างประเทศ เป็นปัญหาเกี่ยวกับระบบสังคมของโลก มนุษย์ที่มีเจกนาคีทั้งหลายได้เพียรพยายามมา เป็นเวลานานที่จะลดความไม่แน่นอนของระบบสังคมสากลให้อบลงด้วยการก่อตั้งสถาบัน

ที่จะนำมาซึ่งความมั่นคงของโลกทั้งในด้านการเมือง การเศรษฐกิจ และสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรวมตัวเข้าด้วยกันยิ่งในระดับโลกแล้วนับว่าเป็นอุดมคติอย่างสูงสุด อาทิ เช่น องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบสันนิบาตชาติในอดีต และองค์การสหประชาชาติในปัจจุบัน ซึ่งนับว่าเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐที่ใกล้เคียงระดับโลกมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาคุณลักษณะและผลประโยชน์ทางการเมืองของแต่ละรัฐสมาชิกแล้ว จะเห็นได้ว่า แม้ในองค์การสหประชาชาติซึ่งนับได้ในปัจจุบันว่า เป็นองค์การโลกก็ยังไม่มีความแน่นแฟ้นและสามัคคีเพียงพอ เพราะฉกักับซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ของตน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ จึงทำให้แต่ละรัฐไม่สามารถบรรลุถึงผลประโยชน์ร่วมกัน (Common Interest) ได้เสมอไป แต่ก็นับว่าเป็นสถาบันความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญที่สุด และใหญ่โตกว่าที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ และเป็นความเพียรพยายามของมนุษย์ที่จะหาทางลดผลประโยชน์ของชาติให้น้อยลง และหาทางนำไปสู่ผลประโยชน์ร่วมกัน

เนื่องจากไม่มีระบบความร่วมมือที่จะบรรลุผลประโยชน์ร่วมกันที่แท้จริง การเข้าร่วมในองค์การสหประชาชาตินับ เป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอ ดังนั้นความร่วมมือส่วนภูมิภาคนับเป็นทางออกที่ดี และนิยมทำกันทั่วไป แม้แต่กบฏสหประชาชาติก็ได้สนับสนุนให้จัดตั้ง การดำเนินความร่วมมือส่วนภูมิภาคขึ้น โดยให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และหลักการของสหประชาชาติ ทั้งนี้เพื่ออาศัยข้อตกลงส่วนภูมิภาคนี้ที่จะจัดระงับข้อพิพาทแห่งท้องถิ่นโดยสันติวิธี ประเทศที่มาร่วมกลุ่มกันในด้านความร่วมมือส่วนภูมิภาคมักจะมี

ผลประโยชน์แห่งชาติที่คล้ายคลึงกัน และอยู่ในอาณาเขตภูมิศาสตร์เกี่ยวกับ ทั้งนี้ประเทศ
 ต่าง ๆ ที่มีความร่วมมืออยู่ในภูมิภาคเดียวกันมักจะมี ความกักตุนและสามัคคีร่วมกัน การจัดตั้ง
 องค์การความร่วมมือส่วนภูมิภาคมักจะมีปัญหาเกิดขึ้นก่อนแล้วถึงจะเริ่มมีระบบ เพื่อให้บรรลุ
 วัตถุประสงค์ใหญ่ของความร่วมมือระหว่างกัน อาทิเช่น ความเป็นปึกแผ่นและร่วมมือทาง
 การเมือง สาเหตุปัจจุบันของความร่วมมือส่วนภูมิภาคก็คือ ความต้องการร่วมมือทาง
 เศรษฐกิจ ความมั่นคงร่วมกัน ตลอดจนการป้องกันผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
 องค์การส่วนภูมิภาค เช่น ซีโต้ เบโก สนธิสัญญาออร์ซอร์ แอนซิส องค์การแพนอเมริกัน
 อาสา อาเซียน คณะมนตรีแอสแปค กลุ่มประเทศอาหรับ และกลุ่มประเทศที่เป็นกลาง
 ก็เป็นการแสดงออกถึงผลประโยชน์แห่งชาติทั้งสิ้น ตลอดจนเพื่อรวบรวมประสานความ
 พยายามเอกราชให้นำไปสู่สิ่งที่สร้างสรรค์ และเป็นมรรคผลมากขึ้น โดยที่ประเทศแต่ละ
 สมาชิกจะดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยลำพังแล้ว ก็อาจไม่มีทุนเพียงพอ หรือไม่มี
 กำลังคนเพียงพอ และอาจต้องใช้เวลานาน แต่ว่าถ้าหลายประเทศในภูมิภาคเดียวกัน
 มาร่วมมือดำเนินการร่วมกันทั้งในด้านการทุน วิชาการ กำลังคน และประสบการณ์แล้ว
 ก็จะช่วยให้สามารถบรรลุผลเร็วยิ่งขึ้น และได้รับประโยชน์ร่วมกันเพื่อความเป็นปึกแผ่น
 และแน่นแฟ้นทางการเมืองและเศรษฐกิจของภูมิภาคนั้น ๆ อันจะป้องกันความแทรกแซงจาก
 อำนาจภายนอกใดไม่ว่าจะมาจากที่ใด

สภาพการณ์ทั่วไปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นคาบสมุทรซึ่งเพิ่งนำมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังสงครามโลกครั้งที่สอง หมายถึงประเทศมา ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนามเหนือ และไต้หวัน มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย กำหนดโดยประมาณคือพื้นที่วงกลมมีศูนย์กลางบริเวณปากแม่น้ำโขง รัศมี ๑,๕๐๐ ไมล์^๑ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีพลเมืองประมาณ ๒๕๐ ล้านคน มีทรัพยากรธรรมชาติมาก เป็นแหล่งผลิตข้าวและยางที่ใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ขนปฐมนอื่น ๆ ที่สำคัญด้วย

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในประวัติศาสตร์แล้วอยู่ภายใต้การครอบงำของอินเดีย และจีนมาเป็นเวลาหลายพันปี ในสมัยที่เรียกว่า มัชฌิมยุค หรือ Middle Age เขตวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แบ่งเป็นสองเขต เขตหนึ่งประกอบด้วย พม่า ไทย ลาว กัมพูชา มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลของอินเดีย อีกเขตหนึ่งเรียกว่า แคว้นตังเกี๋ย อันนัม และโคชินไชนา ซึ่งหลังจากศตวรรษที่ ๑๔ คือหลังจากที่อิทธิพลของพวกเจ้าปาโคหมดสิ้นไปแล้ว ก็ตกอยู่ภายใต้

^๑ พลโท แสวง เสนาณรงค์ คำบรรยายวิชาเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกเฉียงไกล คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๕) หน้า ๑๔.

อิทธิพลของจีน เช่น เวียดนาม ก็ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีนเรื่อยมาจนกระทั่งถึงคริสต์-ศักราช ๔๓๙ และหลังจากนั้นก็รับเอาวัฒนธรรมของจีนอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามชาวพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ตามภูมิภาคนี้ก็ยังมีวัฒนธรรมของตนเองอยู่ด้วย อย่างเช่น วัฒนธรรมของพวกฮินดู ซึ่งเป็นของอินเดียนั้นก็ไม่สามารถที่จะนำมาอิทธิพลเหนือประชาชนชาวพื้นเมืองในภูมิภาคแถบนี้ได้

สำหรับชาติวงศ์ของประชาชาติของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ นั้นผสมกันมาก คือมีหลายพวก มีพวกอาหรับที่เผยแพร่ศาสนาอิสลามในมะลายู และในอินโดนีเซีย นับแต่ศตวรรษที่ ๑๑ เป็นต้นมา และพวกอินเดียก็ได้เผยแพร่ศาสนาฮินดู มีอิทธิพลไปถึงเกาะยาหส์ของประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบัน นอกจากนี้ก็ยังแพร่เข้าไปในฟิลิปปินส์ด้วย สำหรับศาสนาที่สำคัญของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ที่สำคัญอีกศาสนานึ่งก็คือ พุทธศาสนา พุทธศาสนานี้ในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้แบ่งออกเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายมหายาน กับฝ่ายเถรวาท

ฐานะทางภูมิศาสตร์ เอเซียตะวันออกเฉียงใต้ นับตั้งแต่ยกคำมรพเป็นทางผ่านที่สำคัญยิ่งระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งมีพวกพ่อค้าวาณิชยมาทำการค้าขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามชายฝั่งและในเกาะต่าง ๆ อย่างเช่นหมู่เกาะอินโดนีเซีย ก็มีความสำคัญในการค้าขายเกี่ยวกับเครื่องเทศ ในปัจจุบันเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นแหล่งผลิตวัสดุที่สำคัญ ๆ ซึ่งได้แก่ ยาง แร่ดีบุก ข้าว น้ำตาล น้ำมัน ฯลฯ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ ๆ ซึ่งเป็นพุทธปัจจัยนี้เอง ทำให้ประเทศตะวันตก หรือ

มหาอำนาจอาณานิคมตะวันตกมีความกระหายอยากจะได้ไว้ครอบครองเอง หรืออยากเข้ามาเป็นใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และด้วยเหตุผลอันเกี่ยวกันนี้เองที่ญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ได้เข้ายึดครองภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้^๒

ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกประเทศ เว้นประเทศไทย ประเทศเดียว มีสิ่งที่เหมือนกันอย่างหนึ่งคือ ประเทศเหล่านั้นได้เคยตกเป็นเมืองขึ้นของชาติทางตะวันตก และได้รับเอกราชภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง^๓ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นเดียวกับภูมิภาคย่อยพัฒนาอื่น ๆ ของโลก เผชิญกับปัญหาหลายประการในการพัฒนาประเทศ ปัญหาคนไม่รู้อะไร ความยากจน การขาดทุนรอนและวิชาการทางเทคนิค และเศรษฐกิจการเกษตรที่อาศัยแต่เพียงสินค้า ผลิตภัณฑ์ขั้นปฐมเพียงไม่กี่ประเภท เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทางตะวันตกที่พัฒนาแล้วจะเห็นได้ว่า ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ล้วนแล้วแต่เป็นประเทศขาดแคลน สหรัฐอเมริกามีรายได้ประมาณ ๔๐ % ของรายได้ทั้งหมดของโลก โดยที่มีพลเมืองเพียง ๖ % ของพลเมืองโลก แต่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดมีพลเมืองประมาณ ๙ % ของโลก แต่มีรายได้

^๒ นายนิลลีย์ เวชชาชีวะ คำบรรยายเรื่องผลประโยชน์ของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการศึกษาและฝึกอบรมข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๑๑ หน้า ๓

^๓

Richard Butwell, Southeast Asia Today and Tomorrow (New York : John Wiley & Sons, Inc. 1965) p.8.

เพียง ๑.๕ ของรายได้ของโลก หรือเท่ากับ $\frac{9}{10}$ ของรายได้ของประเทศสหรัฐอเมริกา
 เพียงประเทศเดียว ยังไม่มีประเทศใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เรียกว่าเป็นประเทศ
 อุตสาหกรรม แมวว่าประเทศต่าง ๆ กำลังเพียรพยายามที่จะให้มีสภาพเช่นนั้น ไม่มีอุตสาหกรรม
 หนักใด ๆ ในภูมิภาคนี้เลย ส่วนอุตสาหกรรมเบาที่ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการของท้องถิ่น
 จำนวนพลเมืองที่ทำงานในคานอุตสาหกรรมในฟิลิปปินส์นับว่ามีมากกว่าทุกประเทศ แต่ก็ยังมี
 น้อยกว่า ๑๒ % ในมาเลเซีย ๘ % พม่า ๖ % ระบบการค้าของประเทศต่าง ๆ
 ก็เห็นชัดว่ายังคงพัฒนาเพียงใด เพราะทั่วทุกแห่งปรากฏว่าผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร และ
 แร่ธาตุได้ถูกแลกเปลี่ยนกับสินค้าอุตสาหกรรมจากเครื่องจักรขนาดใหญ่จนถึงเครื่องอุปโภค เช่น
 อินโดนีเซียได้ส่งน้ำมันกาซ ยาง แร่ ซึ่งเป็นสินค้าที่ชนนนาชนตาของตนออก เพื่อซื้อสินค้า
 ประเภทเครื่องปั้นห่อ เครื่องจักร และเครื่องมือในการขนส่งมาใช้ในประเทศ ในภูมิภาค
 ส่วนนี้ก็มีเรื่องปัญหาเรื่องความขัดแย้งกันระหว่างประเทศ เช่น มาเลเซียกับฟิลิปปินส์
 สิงคโปร์กับอินโดนีเซีย บางประเทศก็มีปัญหาเรื่องพลเมืองหนาแน่นเหมือนกัน เช่น พลเมือง
 ของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นเกือบ ๕๐ % ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๐ เป็นต้นมา พลเมืองฟิลิปปินส์เพิ่ม
 ขึ้นประมาณ ๒๕ % มาเลเซียมีอัตราพลเมืองเพิ่มขึ้นประมาณ ๒.๕ % ไทยเพิ่มขึ้นปีละ
 ๓ %

ปัญหายุ่งยากต่าง ๆ ทั้งหมดที่เป็นอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทุก
 วันนี้ มีสาเหตุมาจากการที่ประเทศต่าง ๆ ตกเป็นเมืองขึ้น ประเทศผู้ปกครองได้แสวง
 หาประโยชน์อย่างมากจากทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาคนี้ แต่ไม่ได้พยายามที่จะนำผลกำไร

เหล่านี้ทำให้พลเมืองในภูมิภาคเล็ ตามประวัติศาสตร์ตลอดเวลาระยะนานที่ตกเป็น เมืองขึ้น พลเมืองของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ได้ดำรงชีพอยู่อย่างถูกบีบคั้น และประเทศ ผู้ปกครองไม่ยอมให้มีส่วนมีเสียงในการปกครองประเทศเลย ประเทศต่าง ๆ ได้ถูก บังคับให้ดำรงตนอยู่ โดยอยู่แยกกัน แต่ละประเทศอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ปกครอง โดยตรง ไม่ปล่อยให้มีโอกาสเสริมสร้าง การติดต่อสัมพันธ์กันฉันมิตร ประเทศต่าง ๆ จึงกลายเป็นคนแปลกหน้าระหว่างกัน แทนที่จะศึกษาถึงการปฏิบัติงานร่วมกันกับประเทศ เพื่อนบ้านในเอเซีย หากแต่กลับถูกชักชวนให้หันไปหาคำแนะนำและแนวปฏิบัติจากประเทศ ตะวันตกผู้เป็นนาย ประเทศผู้ปกครองไซเบอร์ทำให้มีการแบ่งแยกกันเพื่อความสะดวก ในการปกครอง (Divide and Rule) ๘

ฉะนั้น เมื่อประเทศเหล่านี้ได้รับเอกราชเป็นอิสระแล้ว จึงต่างมุ่ง หน้าแรงในการพัฒนาเศรษฐกิจของตนเป็นประการสำคัญ เอเชียตะวันออกเฉียงใตียัง มีปัญหาทางเศรษฐกิจที่ต้องแก้ไขอยู่มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเศรษฐกิจ เพื่อ ให้ประเทศมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ประเทศที่ยังคอยความเจริญทางวัตถุเหล่านี้จะต้องพึ่งพา อาศัยเงินทุน เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์อันทันสมัย ตลอดจนความรู้ทางวิชาการ และ ความเจริญทางเทคโนโลยีจากประเทศที่เจริญแล้วในทางอุตสาหกรรม และเพื่อให้สามารถ

๘

Address by H.E. Mr. Anand Panyarachun, Ambassador, Permanent Mission of Thailand to United Nations, before the opening of the Model United Nation General Assembly, University of Minnesota, on March 31, 1966.

ใต้อสิ่งจำเป็นต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จำเป็นที่ประเทศเหล่านี้จะต้องปรับปรุง และขยายการค้า
 ระหว่างประเทศของตนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อเป็นทางหารายได้นำมาซื้อเครื่องอุปกรณ์
 กังกลาว วัตถุทางที่จะสามารถช่วยกันแก้ไขในเรื่องนี้โดยทางที่ประการหนึ่งก็คือ การรวม
 มือกันอย่างจริงจังระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน หากฐานะ
 ทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตนี้อดีขึ้น และประเทศเหล่านี้สามารถรวม
 กันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว ฐานะทางคามกิจการระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งปัญหา
 เศรษฐกิจซึ่งแต่เดิมมามีความสำคัญน้อย ก็จะมีคามหมายมากขึ้น ทางชาติก็จะต้องยอมรับ
 นับถือมากขึ้น โดยเฉพาะในยุคที่ประเทศในเขตอนั้น ๆ รวมกันเข้าเป็นกลุ่มเพื่อผลประโยชน์
 ทางเศรษฐกิจและการเมือง การรวมมือกันของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึง
 เป็นสิ่งจำเป็น เพราะไม่เช่นนั้นแล้วประเทศในภูมิภาคนี้จะตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบอยู่
 ตลอดไป และประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นประเทศลัทธิรวม มีไซประเทศอุตสาหกรรมคง
 เช่นประเทศในยุโรป จึงเป็นการยากที่จะสร้างสมอำนาจและความมั่นคงทั้งคามการเมือง
 และเศรษฐกิจ เพื่อให้ไ้กับความนับถือและเกรงขามจากประเทศอื่น ๆ ไ้ไ้ในระยะ
 อันสั้น ฉะนั้น เพื่อที่จะไ้สร้างความเป็นเอกราชและอธิปไตย อัดั้งเพื่อไ้รื้อถอนจาก
 การถูกรุมเหงหรือมีบับบังคับของประเทศไทยไ้กว่า ก็เป็นการจำเป็นที่ประเทศต่าง ๆ ใน
 ภูมิภาคนี้จะต้องหันหน้าเข้ารวมมือกันเพื่อช่วยสร้างเสริมความมั่นคง ความเป็นปึกแผ่น และ
 รวมมือทางการเมือง เพราะเมื่อประเทศยุปครองไ้ถอนตัวออกไป และมอญเอกราช
 ไ้แก่ประเทศไทยคามของคณ ภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใ้ก็เกิดช่องว่าง (Vacuum)
 ประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ ที่กำลังแสวงหาอำนาจคามแบบใหม่ และต้องการมีอิทธิพลในภูมิภาค
 นี้ เช่น จีนคอมมิวนิสต์ และสหภาพโซเวียต ไ้พยายามที่จะแทรกซึมเข้ามามีอำนาจแทน
 ที่ประเทศมหาอำนาจตะวันตก ประเทศในภูมิภาคเหล่านี้จึงไ้พยายามที่จะเสริมสร้างระบบ
 ความร่วมมือส่วนภูมิภาค ไ้โดยมีจุดประสงค์ใหญ่เพื่อความเป็นปึกแผ่น รวมมือทางการเมือง
 และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก ซึ่งถาประเทศเล็ก ๆ เหล่านี้ไ้ยังคงค้ำเป็น
 นโยบายอยู่กันไ้คาล่าหัง ไ้คคเดียว ไ้ปรารถนาจากการจับกลุ่มร่วมมือกันตามกลางคาม
 ไ้สงบสุข และการถูกรุกคามจากประเทศที่ใหญ่กว่า ไ้หวังที่ประเทศเหล่านี้ไ้คงสูญสลาย
 ไ้โดยถูกกลืนไปไ้ละนอบ การร่วมมือระหว่างประเทศจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งสำหรับประเทศเล็ก ๆ ไ้

ภูมิภาคนี้ที่จะผนึกกำลังรวมกันต่อสู้ หรือเผชิญกับการคุกคามต่อความมั่นคงที่อาจจะเกิดขึ้น และแม่แต่ประเทศมหาอำนาจที่มีจำนวนประชากรนับร้อยล้านคนขึ้นไป และมีกำลังทาง เศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ตลอดจนแสนยานุภาพอันเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เป็นมหาอำนาจ ชั้มา ก็ยังต้องดำเนินนโยบายผูกมิตร และร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ ที่มีแนวความคิดเห็น ไปในทางเดียวกัน เพื่อสร้างรักษาความเป็นใหญ่ของตนไว้ สำหรับประเทศไทยเราถึง แม้จะยังไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจอื่นก็ตาม แต่เราก็ได้เล็งเห็นความ จำเป็นที่จะต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศไปในทางที่ยึดหลักของการร่วมมือระหว่าง ประเทศเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งถึงจะเป็นเพียงการร่วมมือกันในส่วนภูมิภาคนี้เท่านั้นก็ตาม อย่าง น้อยก็ยังช่วยให้มีความมั่นคงร่วมกันพอที่จะให้ประเทศใหญ่ ๆ ที่คึกคักรุ่งเรืองอยู่บ้าง ตามสมควร โดยเหตุนี้ประเทศไทยจึงได้เข้าเป็นภาคีขององค์การ ส.ป.อ. ซึ่งมีจุดหมาย และวัตถุประสงค์มุ่งไปในทางต่อต้านการรุกรานของคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และต่อมาได้เข้าร่วมในการจัดตั้งสมาคมอาสา ซึ่งเป็นองค์การร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในภูมิภาคชั้น

แต่การร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคนี้ก็มิใช่เป็นของที่ จะทำได้ง่ายนัก เพราะส่วนใหญ่ของประเทศในภูมิภาคนี้ได้เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศ มหาอำนาจตะวันตกมาก่อน และเคยถูกแบ่งแยกให้ต่างคนต่างอยู่มาเป็นเวลานานแล้ว โดย เหตุนี้ความคิดเห็นความเคยชิน ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ ศาสนา ภาษา และเชื้อชาติก็ย่อมจะแตกต่างกันอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคม ของประเทศมหาอำนาจตะวันตกก็ย่อมจะรู้สึกไม่คอยไว้วางใจประเทศตะวันตกอยู่จนกระทั่ง

บัดนี้ และความรู้สึกระแวงประเทศที่มีความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกอย่างใกล้ชิด เช่น
 ประเทศไทยก็ย่อมจะมีอยู่บ้างเช่นเดียวกัน ฉะนั้นการที่จะให้ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้มา
 ร่วมมือรวมใจกันจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้นจึงมิใช่เป็นของง่ายนัก แต่ก่อนมาบังเอิญประเทศเหล่านี้
 นี้ได้ประสบกับท่าทีอันคุกคามคือสันติภาพของมหาอำนาจตะวันออก กล่าวคือ จีนแดง ซึ่ง
 ไล่ครอบ ๆ ปรากฏขึ้นเป็นลำดับ เป็นค้นว่า การรุกรานต่ออินเดียน การรุกรานเกาหลีใต้
 การบ่อนธิเบต การสนับสนุนการปฏิวัติในอินโดนีเซีย และการช่วยรุกรานของเวียตนาม
 เหนืออื่นใดทำให้ประเทศเหล่านี้เกิดความสำนึกว่า การดำเนินนโยบายเป็นกลางอย่าง
 เด็ดขาดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่อาจทำไปได้ และการอยู่โดยลี้ลับทั้งโลกเดี๋ยวอาจจะถูกรังแก ช่มเหง
 มีบับังคับ และรุกรานด้วยกำลังอาวุธ ทั้งตัวอย่างประเทศที่ไล่ล่าข้างต้นนี้ เช่น อินเดียน
 และอินโดนีเซีย ฯลฯ ซึ่งเคยดำเนินนโยบายเป็นกลาง แต่ก็ยังถูกรังแกและรุกรานจนได้
 ทราบประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงได้เปลี่ยนนโยบายหันมาร่วมมือกับ
 ประเทศที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะ
 การร่วมมือในส่วนภูมิภาค ฉะนั้นองค์การร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวัน
 ออกเฉียงใต้ หรืออาสา อันเป็นการริเริ่มขึ้นต้น ก็จากนั้นก็มีความมนตรีเอเชียและ
 แปซิฟิก หรือแอสแปค และที่เกิดขึ้นหลังที่สุดคือสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียง
 ใต้ หรืออาเซียน องค์การหรือสมาคมเหล่านี้เป็นการดำเนินการรวมกลุ่มประเทศต่าง ๆ
 ในภูมิภาคนี้ให้มีความสมัครสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีจุดประสงค์ใหญ่เพื่อความมั่นคง
 เป็นปีกแผ่นและร่วมมือทางการเมือง แม้ว่าจะจะเป็นเพียงขั้นเริ่มต้นเท่านั้น แต่ต่อไปก็มีหน้าที่
 จะพัฒนาจนกระทั่งเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ และสมรรถภาพยิ่งขึ้น โดยอาศัยความ
 ร่วมมือร่วมใจกันระหว่างประเทศสมาชิกของภูมิภาคส่วนนี้ ในอันที่จะคงช่วยกัน

พยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ร่วมกัน แม้จะกินเวลานานบ้างก็เห็นว่า เป็นสิ่งธรรมดา เพราะแม้แต่องค์การร่วมมือเศรษฐกิจของยุโรป ก็ว่าจะพัฒนาก้าวหน้าอย่าง ที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ก็ต้องกินเวลาไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี และยังมีอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะต้องขบคิดแก้ไขต่อไปอีกเช่นเดียวกัน ต่อไปนี้จะขอกล่าวถึงองค์การความร่วมมือในส่วนภูมิภาคของเอเชียที่ใดกล่าวนามมาข้างต้นโดยลำดับต่อไป

การก่อตั้งสมาคมอาสาและวัตถุประสงค์

ความคิดริเริ่มที่จะก่อตั้งองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ปรากฏมาสู่สายตาของโลกเมื่อครั้ง ตนกู อับดุล ราห์มัน นายกรัฐมนตรีสหพันธมลายา (ขณะนี้เป็นมาเลเซีย) เดินทางไปเยือนประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อคืนเดือนมกราคม ๑๙๕๘ ตามคำเชิญของอดีตประธานาธิบดี คาร์ ลอส ที การ์ เซีย แห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ รัฐบุรุษทั้งสองได้ถือโอกาสนั้นออกแถลงการณ์ร่วม เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๑๙๕๘ ซึ่งมีใจความตอนหนึ่งว่า ทานทั้งสองเห็นพ้องต้องกันถึงความจำเป็นอันรีบด่วนที่จะต้องหาทางยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และปรับปรุงสวัสดิภาพของประชาชนของทั้งสองฝ่าย และที่จะเชื้อเชิญประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ช่วยสนับสนุนอุดมการณ์นี้ และความจำเป็นที่จะกระชับความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม และการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นในภูมิภาคนี้ เจือแก้ปัญหาาร่วมกัน รวมทั้งความจำเป็นที่จะให้มีการพบปะกันบ่อยครั้งระหว่างบุคคลชนนำของภูมิภาคเขตนี้นี้ เพื่อให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องที่เป็นที่สนใจร่วมกันของ

ประชาชนของประเทศตน^๕

ข้อเสนอดังกล่าวไม่ได้รับความสนับสนุนจากอินโดนีเซีย พม่า กัมพูชา ลาว และเวียดนามใต้^๖ แต่ประเทศไทยได้ให้ความสนับสนุนอย่างแข็งขัน ดังจะเห็นได้จากคำแถลงการพร้อมของนายเฟลิซซ์ แบร์โต เอเบ เซอร์ราโน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ขณะนั้น และนายถนิต คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย ซึ่งได้ออกร่วมกันในโอกาสที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยได้เดินทางไปเยือนนครมะนิลาเป็นทางการ เมื่อเดือนกันยายน ๑๙๕๕ ฝ่ายไทยได้ให้การรับรองที่จะให้ความร่วมมือต่อองค์การที่เสนอให้จัดตั้งขึ้นเป็นอย่างดี และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประเทศทั้งสามคือ สหพันธมลยาชา ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย ก็ได้ศึกษาอย่างจริงจังเกี่ยวกับความร่วมมือที่วามนี้ โดยรัฐมนตรีต่างประเทศของทั้งสามประเทศได้ติดต่อกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา และเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๑๙๖๑ นายกรัฐมนตรีสหพันธมลยาชา (ทำหน้าที่เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศควบในขณะเดียวกัน) รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์ และรัฐมนตรีต่างประเทศไทย ได้

^๕ เรื่องเกี่ยวกับสมาคมอาสา ๒๕๐๔ - ๒๕๐๕ สำนักเลขาธิการอาสาแห่งชาติ (ไทย) กระทรวงการต่างประเทศ (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๐๕) หน้า ๑๕

^๖ นายอรุณ ภาณุพงศ์ "ปัญหาไกลบ้านกับองค์การส่วนภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" สรุปรายมย กระทรวงการต่างประเทศ ปีที่ ๑๑ (พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์ ฉบับพระสฤ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖) หน้า ๒๗๔.

ประชุมกันอย่างไม่เป็นทางการ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ นครหลวงสหพันธรัฐมาลายา เพื่อพิจารณาขอบเขตของการร่วมมือซึ่งจะเป็นประโยชน์ร่วมกันต่อประเทศทั้งสาม และในที่สุดได้ตกลงกันว่า หากจัดตั้งองค์การที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจ การศึกษา และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมด้วยกันได้แล้ว ก็จะมีบังเกิดขึ้นแก่ประเทศทั้งสาม การร่วมมือดังกล่าวนี้จะไม่มีลักษณะเป็นการเมือง และไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มมหาอำนาจใด ๆ แต่เป็นองค์การที่จัดทำประโยชน์ร่วมกันให้บังเกิดแก่ประเทศทั้งสาม ในการนี้ได้ตกลงกันให้แต่ละประเทศแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญชนทำการศึกษา และศึกษาโดยละเอียดเกี่ยวกับช่องทางที่จะสามารถร่วมมือกันได้

ต่อมาเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญของประเทศมาลายา ฟิลิปปินส์ และไทย ก็ได้ทำการประชุมกันเป็นครั้งแรก ณ กระทรวงการต่างประเทศ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๑๙ ถึง ๒๑ มิถุนายน ๑๙๖๑ เรียกว่า การประชุมคณะดำเนินงานร่วมทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๑ (Joint Working Party on Economic and Cultural Co-operation among Southeast Asian Countries) วัตถุประสงค์ของการประชุมก็คือ เพื่อพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมระหว่างสามประเทศ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศที่จะมีขึ้นต่อไป หน้าที่ของที่ประชุมคณะดำเนินงานตามที่ตกลงกันในที่ประชุมคือ เพื่อตรวจสอบโครงการทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งจะดำเนินการโดยองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการที่จะดำเนินการได้ทันที และโครงการระยะยาว

ซึ่งอาจดำเนินการต่อไป จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขององค์การ ตลอดจน โครงสร้าง และการจัดการทางการบริหารและการเงิน จัดทำข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เหมาะสมแก่การดำเนินงานขององค์การ รวมทั้งจัดทำร่างระเบียบวาระชั่วคราวสำหรับการ ประชุมระหว่างรัฐมนตรีของประเทศสมาชิก

ครั้นแล้ว ทนง อัมตุล ราหมัน นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีต่างประเทศ สหพันธมลายา นายเฟลิกซ์ แบร์โก เซร์ราโน รัฐมนตรีต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และนายถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีต่างประเทศไทย ก็ได้ทำการประชุม ณ กรุงเทพฯ ที่ กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๑๙๖๑ นายกรัฐมนตรี จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ให้เกียรติเป็นผู้กระทำพิธีเปิดการประชุมในตอนเช้าวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๑๙๖๑ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การประชุมชั้นรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่ ๑ คราว นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณารายงานและข้อเสนอแนะของคณะดำเนินงานรวมทั้งการ จัดตั้งองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในวัน แรกของการประชุมคือ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๑๙๖๑ ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศได้ให้คำ ปฏิญญาเรียกว่า "ปฏิญญากรุงเทพฯ" (Bangkok Declaration) ประกาศการจัดตั้ง สมาคมสำหรับความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมระหว่างประเทศแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยให้เรียกชื่อเป็นทางการว่า "สมาคมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asia) เรียกย่อว่า "อาสา" (ASA)^๓

^๓ คำว่า "อาสา" (ASA) นี้ เป็นคำสำคัญที่พ้องกับระหว่างภาษาไทย มลายู และ ฟิลิปปินส์ มีความหมายตรงกันว่า "ความหวัง" (Hope) การบรรยายเรื่อง "อาสา" ของนายมมัสหาสน์ จูโต เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๑๙๖๑ ณ หอประชุมสภาการค้า พระนคร.

เจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสมาคมอาสนั้นไว้
ในปฏิญญากรุงเทพฯ ที่กล่าวข้างต้น ซึ่งมีดังต่อไปนี้

๑. เพื่อจัดตั้งจักรกลอันมีประสิทธิภาพสำหรับการปรึกษาหารือเพื่อร่วมมือ และความช่วยเหลืออย่างฉันท์มิตรทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ และการบริหาร
๒. เพื่อจัดให้มีการฝึกและการวิจัยทางด้านการศึกษาวิชาชีพ วิชาการ และการบริหารในประเทศของตน สำหรับคนในชาติและเจ้าหน้าที่ของประเทศสมาชิก
๓. เพื่อแลกเปลี่ยนข้อสนเทศในเรื่องต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ หรือความเกี่ยวข้องร่วมกันในทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา และวิชาการ
๔. เพื่อร่วมมือในทางส่งเสริมเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๕. เพื่อจัดให้มีจักรกลสำหรับความร่วมมืออันเป็นผลในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศตนให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการ เกษตร และอุตสาหกรรม ในการขยายการค้า ในการปรับปรุงการขนส่งและคมนาคมให้ดีขึ้น และยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนโดยทั่วไปให้สูงขึ้น
๖. เพื่อร่วมมือในการศึกษาข้อปัญหาเกี่ยวกับการค้า ผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ และ

๘. โดยทั่วไปเพื่อปรักษาหารือและร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อบรรลุจุด
หมายและเจตนารมณ์ของสมาคม ตลอดจนเพื่อให้มีส่วนร่วมเกื้อกูลของงานของสมาคมและ
ทรวงการระหว่างประเทศที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ปฏิญญาดังกล่าวยังได้ย้ำให้ทราบว่า สมาคมนี้นี้ไม่เกี่ยวข้องกับ
แต่อย่างใดกับประเทศภายนอก หรือกลุ่มประเทศอื่นใด หากโดยแท้เป็นสมาคมเสรีของ
ประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความผาสุก
และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมแห่งภูมิภาคส่วนนี้ โดยความเพียร
พยายามร่วมกัน ^๔

ในวันที่สองของการประชุม รัฐมนตรีต่างประเทศทั้งสามประเทศได้ให้
ความเห็นชอบต่อรายงานและข้อเสนอแนะของคณะดำเนินงานร่วมที่กล่าวข้างต้น ราย
ละเอียดและผลการพิจารณาของข้อเสนอแนะต่าง ๆ เหล่านี้ ปรากฏอยู่ในรายงานการ
ประชุมครั้งแรกของรัฐมนตรีต่างประเทศ ซึ่งประเทศทั้งสามได้ประกาศเปิดเผยพร้อมกัน
เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๑๙๖๑ ซึ่งสรุปได้ว่า โครงการของสมาคมอาสาได้แยกออกกว้าง ๆ
เป็นความร่วมมือทางวัฒนธรรม สังคม และส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สำหรับ
ความร่วมมือทางวัฒนธรรมและสังคมนั้น ที่ประชุมได้เสนอแนะให้จัดทำรายละเอียดของ

๔

Bangkok Declaration, Bangkok, 31st July 1961.

โครงการความร่วมมือในทางแลกเปลี่ยนภาพยนตร์ ราวการวิทยุ และโทรทัศน์ แลกเปลี่ยนนักศึกษา เยาวชน นักวิจัย และร่วมกันในทางวัฒนธรรมอีกด้วย ส่วนความร่วมมือในทางเศรษฐกิจนั้น ก็มีโครงการเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ การส่งเสริมการค้า การส่งเสริมการท่องเที่ยว ปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ การขนส่งและการคมนาคม และโครงการร่วมมือทางด้านการค้า และด้านอุตสาหกรรม เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ ที่ประชุมได้ตกลงให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมแห่งผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจ (Joint Committee of Economic Experts) ขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ศึกษาขอเขตแห่งความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่จะเป็นไปได้ และกำหนดโครงการที่เหมาะสมและปฏิบัติได้ พิจารณาปัญหาร่วมกันทางเศรษฐกิจ รายงานความคืบหน้าของโครงการร่วม และแนะนำมาตรการทางเศรษฐกิจอันเหมาะสมแก่รัฐบาลสมาชิก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจของสมาคม

การจัดรูปงานและจักรกลของสมาคม

สมาคมอาสาเช่นเดียวกับสมาคมหรือองค์การระหว่างประเทศทั้งหลาย จำต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

๔ นายอุปศิษฐ์ ปาจรียางกูร "สมาคมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาสา)" สรุปรวม กระทรวงการต่างประเทศ ปีที่ ๑๒ (พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์ ฉบับที่ระลึก ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔) หน้า ๑๕๑ - ๑๕๔.

และองค์การต่าง ๆ ของสมาคมอาสาสมัครต่อไปนี้คือ

ก. การประชุมประจำปีของรัฐมนตรีต่างประเทศอาสา (ASA Foreign Ministers Meeting)

รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสมาชิกจะประชุมกันปีละครั้ง ในประเทศของสมาชิก โดยผลัดเปลี่ยนเวียนกันไปราวเดือนสิงหาคมของทุกปี การประชุมของรัฐมนตรีต่างประเทศอาสา เป็นจักรกลสูงสุดของสมาคม มีหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแนวทางการลดจนโครงการต่าง ๆ ที่จะพึงปฏิบัติ

นับตั้งแต่ได้มีการก่อตั้งสมาคมขึ้นมา รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสมาชิกได้มีการประชุมกันรวม ๕ ครั้งคือ

ครั้งที่ ๑ ประชุมกันที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ถึงวันที่ ๑ สิงหาคม ๑๙๖๑ เป็นการประชุมครั้งแรก ยังผลให้เกิดสมาคมขึ้น และวางแนวทางที่จะร่วมกันในโครงการต่าง ๆ

ครั้งที่พิเศษ ประชุมกันที่กัวดาลาลัมเปอร่า ระหว่างวันที่ ๓ ถึง ๖ เมษายน ๑๙๖๒ เนื่องจากการประชุมครั้งแรกเป็นเพียงการตกลงจัดตั้งสมาคมและวางแนวทางเท่านั้น รัฐมนตรีต่างประเทศอาสาจึงได้ประชุมกันเป็นครั้งที่พิเศษ เพื่อพิจารณาจัดวางโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ขึ้น เพื่อที่จะดำเนินการต่อไป

ครั้งที่ ๒ ประชุมกันที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ ๒ - ๔ เมษายน ๑๙๖๓ การประชุมครั้งนี้เป็นการสำรวจผลงานที่ได้ดำเนินงานในรอบปี และพิจารณาโครงการใหม่ ๆ ในการประชุมครั้งนี้ได้ตกลงจัดตั้งคณะกรรมการถาวรชน ๓ คณะด้วยกันคือ คณะกรรมการเศรษฐกิจ คณะกรรมการสังคมและวัฒนธรรม และคณะกรรมการความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัย นอกจากนี้ก็ได้ตกลงกันให้จัดตั้งกองทุนอาสาชน

หลังจากการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ ๒ ไม่นานนัก ก็ได้เกิดอุปสรรคชน เนื่องจากการเมืองระหว่างมาเลเซียกับฟิลิปปินส์ ซึ่งทำให้การค้าเป็นกิจกรรมของสมาคมต้องซบเซาหยุดชะงักไปชั่วระยะหนึ่ง และเมื่อสถานการณ์ทางการเมืองนี้ได้คลี่คลายกลับสู่ทางที่ดีแล้ว จึงได้มีการฟื้นฟูกิจกรรมของสมาคมกันใหม่อีกครั้งหนึ่งในต้นเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๖

ครั้งที่ ๓ ประชุมกันที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๓ - ๕ สิงหาคม ๑๙๖๖ เป็นการประชุมหลังจากได้กลับฟื้นฟูกิจกรรมของสมาคมที่ได้หยุดชะงักมาเป็นเวลา ๓ ปี เพื่อพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการต่อไป

ครั้งที่ ๔ ประชุมกันที่ควาลาลัมเปอร์ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ สิงหาคม ๑๙๖๗ เป็นการประชุมพิจารณาผลงานที่ได้ปฏิบัติมาในรอบปี และโดยเหตุที่ได้มีการก่อตั้งสมาคมแห่งชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียนขึ้นเมื่อต้นเดือนสิงหาคม ๑๙๖๗

โดยมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกับสมาคมอาสา แต่มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก ๒ ประเทศ คือ สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย รวมเป็น ๕ ประเทศ ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาสาครั้งที่ ๔ นี้ จึงได้ตกลงในหลักการว่า เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานซ้อนกัน อันเป็นการสิ้นเปลืองแรงงานและทรัพยากรโดยใช่เหตุ จึงสมควรโอนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของสมาคมอาสาที่ดำเนินอยู่แล้วไปให้สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน ดำเนินการแทนต่อไป แต่สมาคมอาสาจะยังคงดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่ทำอยู่แล้วต่อไป จนกว่าสมาคมอาเซียนจะรับโอนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ไปดำเนินการโดยสิ้นเชิง หลังจากนั้นสมาคมอาสาก็คงจะค่อย ๆ สลายตัวไปโดยปริยาย

ข. การประชุมคณะดำเนินงานร่วม (ASA Joint Working Party Meeting)

การประชุมนี้เป็นการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ของประเทศสมาชิก เพื่อพิจารณาผลงานและความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของสมาคมเท่าที่ได้ดำเนินการมา และจัดทำรายงานพร้อมควบบขอเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมในอนาคตต่อที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาสา คณะผู้ดำเนินงานร่วมนี้จะประชุมกันประมาณ ๑ เดือน ก่อนหน้าการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาสาทุก ๆ ปี

ค. คณะกรรมการประจำ (ASA Standing Committee)

คณะกรรมการประจำของสมาคมอาสานี้ นับว่าเป็นจักรกลถาวรที่รัฐมนตรีต่างประเทศอาสาเป็นผู้จัดตั้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่ปรึกษาหารือและดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ

ที่เกี่ยวกับนโยบายและโครงการต่าง ๆ ในระหว่างไม่มีการประชุมของรัฐมนตรีต่างประเทศอาสา ซึ่งมีเพียงปีละ ๑ ครั้ง เท่านั้น คณะกรรมการประจำนี้มีรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศเจ้าภาพ หรือผู้แทนเป็นประธาน และเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกอื่น ๆ ซึ่งประจำอยู่ในประเทศนั้นเป็นกรรมการ ส่วนสถานที่ตั้งของคณะกรรมการประจำนั้นก็จะหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามเมืองหลวงของประเทศสมาชิกเช่นเดียวกัน โดยถือว่า หากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาสาครั้งต่อไปจะมี ณ ที่ใด คณะกรรมการประจำก็ตั้งอยู่ในประเทศนั้น จนกว่าจะถึงการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาสานั้น

ง. คณะกรรมการถาวร และคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง (Permanent Committee & Ad Hoc Committee)

คณะกรรมการถาวรและคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เป็นคณะกรรมการประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ของประเทศสมาชิก มีหน้าที่พิจารณาดำเนินงานเท่าที่อยู่ในขอบเขตหน้าที่ของตน และที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีต่างประเทศอาสาและคณะกรรมการประจำซึ่งเป็นผู้แต่งตั้ง ส่วนจะประชุมกันที่ใดนับสุดแล้วแต่จะตกลงกัน และมักจะมีการหมุนเวียนไปประชุมตามประเทศสมาชิกต่าง ๆ คณะกรรมการทั้งสองประเภทนี้รับผิดชอบโดยตรงต่อคณะกรรมการประจำ

จ. สำนักเลขาธิการอาสา (ASA Secretariat)

ในระยะแรก ๆ ซึ่งไม่มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการอาสาระหว่างประเทศ อันเป็นสำนักเลขาธิการกลางของสมาคม ประเทศสมาชิกได้ตกลงกันว่า ให้ประเทศสมาชิก

จัดตั้งสำนักเลขาธิการอาสาแห่งชาติของแต่ละประเทศขึ้น ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานของสมาคมอาสา โดยเป็นตัวแทนของประเทศนั้น ๆ และเป็นหน่วยประสานงานระหว่างประเทศสมาชิก และทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการสำหรับการประชุมต่าง ๆ ของสมาคม ซึ่งจัดให้มีขึ้นในประเทศนั้น ๆ ด้วย สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการอาสาแห่งชาติขึ้นในกรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ ภายหลังจากได้มีการก่อตั้งสมาคมอาสาขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๖๑ และอธิบดีกรมเศรษฐกิจได้ทำหน้าที่เป็นเลขาธิการอาสาแห่งชาติ ด้วยอีกตำแหน่งหนึ่งเสมอมา แต่หลังจากที่สมาคมอาสาเขียนใต้ออกำเนิศจนมาเมื่อเดือนสิงหาคม ๑๙๖๘ สำนักเลขาธิการแห่งชาติที่กล่าวมานี้ก็ได้เปลี่ยนเป็นสำนักเลขาธิการอาสา - อาเซียน โดยมีเจ้าหน้าที่ชุดเดียวกับที่ประจำอยู่เดิมนั่นเอง

ฉ. การเงินของสมาคม

การเงินและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของสมาคมอาสานั้น ประเทศสมาชิกได้ตกลงกันว่า สำหรับในการประชุมต่าง ๆ ที่สมาคมอาสาจัดให้มีขึ้นนั้น รัฐบาลของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สำหรับคณะผู้แทนของคนที่ไปร่วมประชุม ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการของสมาคม ก็ให้รัฐบาลของประเทศสมาชิกพิจารณาแบ่งกันออก โดยตกลงกันเป็นราย ๆ ไป แต่ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมต่าง ๆ นั้น ประเทศเจ้าภาพเป็นผู้ออก

อนึ่ง ประเทศสมาชิกอาสาได้ตกลงกันให้จัดตั้งกองทุนอาสานั้น ในขั้นแรกเป็นจำนวนเงินเท่ากับ ๓ ล้านเหรียญอเมริกัน โดยแต่ละประเทศออกสมทบประเทศ

ละเท่ากัน ๑ ล้านเหรียญอเมริกัน เพื่อนำไปใช้จ่ายในโครงการร่วมกันที่อาจจะกำหนด
 * ขึ้น ขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างพิจารณา ร่างระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิรูปการ เบิกจ่าย
 และการทำบัญชีสำหรับกองทุนอาสา จึงยังไม่มี การ เบิกจ่าย เงินกองทุนนี้ไปใช้แต่อย่างใด

จ. สมาชิกภาพ

ประเทศที่จะขอสมัคร เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมนี้จะต้องได้รับความเห็น
 ขอบเป็นเอกฉันท์ของรัฐมนตรีต่างประเทศอาสา ซึ่งขณะนี้มีอยู่ ๓ ประเทศ หากมีประเทศ
 สมาชิกใดคัดค้านก็ยังเข้าเป็นสมาชิกไม่ได้

ผลงานของสมาคม

ก. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

๑. ความตกลงการพาณิชย์ และการเดินเรือของอาสา ได้มีการ
 ประชุมจัดทำร่างความตกลงการพาณิชย์ และการเดินเรือของอาสาชน แตร่างความตกลง
 ดังกล่าวนี ขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐบาลแต่ละประเทศอยู่

๒. การปล่อยให้การค้าเป็นเสรี ได้มีการพิจารณาหาช่องทางที่จะ
 ปล่อยให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกเป็นเสรีบ้างจน เป็นคนว่า โดยการจัดตั้งเขตการค้า
 ควเสรี และการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ

รวมทั้งวิถีปฏิบัติของประเทศสมาชิกเกี่ยวกับเรื่องการส่งออกและนำเข้า เพื่อให้เป็นที่ทราบว่ามีอะไรมางที่ เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอยู่บ้าง ขณะนี้ได้มีการเสนอร่างความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรีอาเซียน และแลกเปลี่ยนรายการสินค้าต่าง ๆ ที่จะค้ากันได้โดยเสรีระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐบาลแต่ละประเทศเช่นเดียวกัน

๓. การจัดตั้งศูนย์แสดงผลิตภัณฑ์ของประเทศอาเซียน ประเทศอาเซียนได้ตกลงให้จัดตั้งศูนย์แสดงผลิตภัณฑ์ของประเทศอาเซียนในนครหลวงของแต่ละประเทศ ซึ่งกำหนดจะเปิดเป็นแห่งแรกที่กรุงเทพฯ เมื่อได้มีการตกลงกันเกี่ยวกับร่างกฎขอมึงกับว่าด้วยศูนย์แสดงผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

๔. การส่งเสริมและพัฒนาตลาดสำหรับสินค้าออกของประเทศสมาชิก ได้มีการพิจารณากันระหว่างประเทศสมาชิกถึงเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศและข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสินค้าออกของประเทศสมาชิก การจัดส่งคณะผู้แทนการค้าร่วมกัน การออกงานร่วมกันในงานแสดงสินค้านานาชาติ เรื่องความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลและสถาบันเอกชนที่เกี่ยวกับการพาณิชย์และอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มพูนการอุปโภคและบริโภคผลิตภัณฑ์ของประเทศสมาชิก เรื่องการเพิ่มพูนการค้าภายในภูมิภาคสำหรับผลิตภัณฑ์เข้างประเทศ และเรื่องการผลิตและการหาตลาดโลกกึ่งชุมชนปฐมบางประเทศ

๕. การร่วมมือกันในคาบศุลกากร ได้มีการเดินทางดูงานศุลกากรร่วมกันในประเทศอาเซียน และการประชุมระหว่างเจ้าหน้าที่ศุลกากรของประเทศอาเซียน เพื่อให้

เจ้าหน้าที่บุคลากรของแต่ละประเทศได้เข้าใจถึงระเบียบปฏิบัติของงานบุคลากรแต่ละประเทศสมาชิก และศึกษาวิธีการร่วมมือกันในด้านบุคลากรระหว่างประเทศสมาชิก ตลอดจนได้มีการยกร่างประมวลระเบียบวิธีการบุคลากรของอาเซียนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐบาลแต่ละประเทศ

๖. การจัดตั้งสายการบินอาสา และการร่วมมือกันในด้านการบินพลเรือน ได้มีการจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญการบินของอาสา ในด้านการขนส่งทางอากาศของพลเรือน และในด้านการสื่อสารบริการจราจรทางอากาศ และอุทุนิยมวิทยาชน เพื่อทำหน้าที่ศึกษาการ จัดตั้งสายการบินอาสา ตลอดจนการร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิกในด้านวิชาการเกี่ยวกับการขนส่งทางอากาศ และการบินพลเรือนในประเทศอาสา

๗. การจัดตั้งสายเดินเรืออาสา ได้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อทำหน้าที่ศึกษาพิจารณาการจัดตั้งสายเดินเรืออาสา และบริการเดินเรือร่วมกันระหว่างประเทศอาสา โดยตกลงกันว่าควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญจากสหประชาชาติมาทำการศึกษารวบรวมโครงการจัดตั้งสายเดินเรืออาสา และบริการเดินเรือร่วมกันโดยละเอียดต่อไป

๘. การส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้ตกลงกันระหว่างประเทศอาสาให้ยกเลิกการตรวจตราหนังสือเดินทางราชการ และยกเลิกค่าธรรมเนียมในการตรวจลงตราหนังสือเดินทางธรรมดา นอกจากนี้ยังได้มีการพิจารณาจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมการท่องเที่ยว

และเรื่องวิธีการตรวจลงตราหนังสือเดินทางเป็นหมู่เป็นคณะ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศอาสาใหม่มากยิ่งขึ้น

๔. โครงการร่วมกันที่จะขอความช่วยเหลือจากภายนอก ได้มีการพิจารณาโครงการร่วมกันจำนวนหนึ่ง ซึ่งประเทศอาสาจะขอความช่วยเหลือทางการเงินจากภายนอก เช่น โครงการศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการประมงทะเล การพัฒนาปศุสัตว์ และอนามัยสัตว์ การขยายและปรับปรุงท่าเรือ สถาบันการสาธารณสุข การสำรวจแร่ ฯลฯ เป็นต้น และได้จัดตั้งเป็นคณะอนุกรรมการถาวรเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวขึ้นด้วย

ข. ความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัย

คณะกรรมการความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยได้มีการประชุมกันที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๖๗ เพื่อพิจารณาคำแนะนำในการร่วมมือกันดำเนินโครงการวิจัยในวิชาการต่าง ๆ เช่น การเกษตร อุตสาหกรรม สาธารณสุข ฯลฯ และเพื่อวางโครงการดำเนินงานต่อไป

ค. ความร่วมมือทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

๑) การประชุมว่าด้วยอุดมศึกษาของอาสา ได้มีการประชุมถึงถาวรรวม ๓ ครั้ง เพื่อพิจารณาคำเนิกรในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งสมาคมเกียรตินิยมของอาสา การแลกเปลี่ยนนักศึกษาชั้นปริญญาโท และแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้บรรยาย และโครงการสอนภาษาของประเทศสมาชิกให้แก่นักศึกษา ฯลฯ

๒) การประชุมเจ้าหน้าที่สื่อมวลชนทางราชการของประเทศอาสา
 ได้มีการประชุมเจ้าหน้าที่สื่อมวลชนทางราชการของประเทศอาสาที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือน
 พฤศจิกายน ๑๙๖๖ และตกลงกันให้จัดตั้งคณะกรรมการสื่อมวลชนขึ้นเพื่อกำหนดการอบรม
 เจ้าหน้าที่ของประเทศอาสาในการร่วมมือกับในค่านสื่อสารมวลชน การกระจายเสียงเพื่อ
 การศึกษา และโสตทัศนศึกษา การแลกเปลี่ยนวัสดุทางการศึกษาและวัฒนธรรม และการ
 แลกเปลี่ยนข่าวและเรื่องราวอื่น ๆ ทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ระหว่างประเทศ
 สมาชิก ฯลฯ

๓) โครงการวัฒนธรรมของอาสา ประเทศอาสาได้ตกลงกันว่า
 จะเร่งรัดความพยายามและการสมทบกันเข้าร่วมในโครงการวัฒนธรรม สังคม และการ
 ศึกษาต่าง ๆ เช่น การแสดงนิทรรศการ ศิลปกรรม และงานประกวดภาพยนตร์ใ้หมาก
 ยิงขึ้น

อนาคตของสมาคม

โดยที่ได้มีการจัดตั้งสมาคมความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
 ใต้ใหม่อีกสมาคมหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกับสมาคมอาสา เรียกว่า สมาคมประชา-
 ชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations)
 หรือที่เรียกกันโดยย่อว่า อาเซียน (ASEAN) อันก่อกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๑๙๖๗
 ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกอาสาเดิม ๓ ประเทศ และหลังจากการปฏิวัติในอินโดนีเซีย
 เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๑๙๖๕ ล้มล้างอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในอินโดนีเซียได้สำเร็จ อินโด-

นีเซีย ซึ่งเดิมมีนโยบายเป็นกลางก็โค่เปลี่ยนผู้นำใหม่ คือประธานาธิบดีซูฮาร์โต โคยหันมาผูกพันกับประเทศฝ่ายโลกเสรีมากขึ้น ตลอดจนสิงคโปร์โค่แยกออกมาเลเซีย สถาปนาเป็นรัฐอธิปไตยใหม่ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๑๙๖๕ ประเทศทั้งสองมีความปรารถนาที่จะรวมกลุ่มของภูมิภาคนี้เพื่อความเป็นปึกแผ่น ร่วมมือทางการเมืองและเศรษฐกิจ จึงโค่ร่วมกับประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ก่อตั้งสมาคมอาเซียนขึ้น ด้วยเหตุนี้รัฐมนตรีต่างประเทศอาสาจึงโค่ตกลงกันโค่ประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ ๔ ซึ่งโค่มีขึ้น ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ สิงหาคม ๑๙๖๗ ว่า ควรจะโอนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของสมาคมอาสาให้กับสมาคมอาเซียนรับไปโค่เป็นการโค่ไปทีละน้อย เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการค้ำเนินงานซ้อนกัน และเพื่อที่จะให้โค่ประโยชน์อย่างเต็มที่จากการใช้ทรัพยากรทางการเงินและกำลังคน เป็นอันว่าสมาคมอาสาที่บุกตัวเองไปโค่ขยายโดยสมาคมอาเซียนเข้ามาแทนที่ รับโอนกิจกรรมและโครงการอาสาไปโค่เป็นการหมด.

แผนผังการจัดรูปงานของสมาคมอาสา

